

Коваленко Валентин Васильович,
ректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук,
професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України,
Голова Київської міської організації Союзу юристів України

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА НАУКА І ПРАВОВІ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Сьогоднішня наукова конференція є логічним продовженням загальної дискусії, яка триває як серед науковців так і в середовищі української громадськості, і стосується вироблення найбільш оптимальної моделі проведення в Україні ефективних правових реформ.

Сучасна українська держава розвивається у відповідності до конституційно закріплених засад суверенної, незалежної, демократичної і соціально орієнтованої правової держави. Повноцінний розвиток суспільства в даному напрямку потребує від громадян відповідного рівня мислення, яке б в свою чергу базувалося на пошуку нових правових ціннісних орієнтирів. На думку більшості сучасних вчених – правників, серед головних таких орієнтирів є: свобода; загальне благо; справедливість; законність; рівність тощо.

Не викликає сумніву той факт, що громадянське суспільство не може сформуватися без вільної особистості, яка була б наділена високим рівнем правової культури. Остання залежить насамперед від рівня розвитку правової свідомості населення, зокрема від того, наскільки глибоко засвоєні ним такі аксіологічні поняття, як цінність прав і свобод людини, цінність правової процедури при вирішенні спорів, пошуку компромісів тощо, наскільки інформоване у правовому відношенні населення, його соціальні, вікові, професійні та інші групи, яким є емоційне ставлення населення до закону, суду, правоохоронних органів, юридичних засобів і процедур, якою є установка громадян на дотримання чи недотримання ними правових приписів тощо. На сьогоднішній день у нас є всі підстави стверджувати, що враховуючи історичні аспекти еволюції українського права (а точніше тривалої стагнації його розвитку) постала гостра потреба, з одного боку активного змістовного наповнення правової теорії, з іншого боку радикальних змін у сучасній практиці правових відносин.

Сучасні дослідники, досліджуючи новий тип вільної особистості виділяють наступні притаманні їй характеристики, а саме соціальна відповідальність, здатність захищати свої права і свободи, намагання конструктивно діяти з іншими особистостями заради загальних цілей, інтересів та цінностей.

В нинішніх реаліях, на тлі економічних, політичних та ідеологічних змін, однією з найбільш важливих проблем є проблема захисту прав і свобод громадян України, а також механізму її реалізації. Саме створення такого дієвого механізму і є основною метою проведення правових реформ в Україні. Дані реформи носять комплексний і системний характер, охоплюють цілий комплекс як державно – правових інституцій так і різних сфер життя суспільства.

Однією з головних цілей проведення правових реформ в Україні є створення ефективної правоохоронної системи, яка була б здатна з одного боку гарантувати мир і спокій у суспільстві з другого боку надійно захищала права і свободи громадян України. Розробляючи концепцію проведення реформ в системі правоохоронних органів, необхідно враховувати і останні здобутки юридичної науки.

На сьогоднішній день, чинне законодавство використовує терміни «правоохоронна діяльність», «правоохоронні органи», «правозахисні органи»,

однак на даний час немає їхнього усталеного визначення і це викликає певні труднощі. Адже не слід забувати, що обов'язковою умовою ефективного функціонування правоохоронних інституцій є чітка регламентація їхньої діяльності. Крім того, правоохоронні органи, як частина держаного механізму, наділені компетенцією розглядати юридичні справи і спираються у своїй діяльності на можливість застосування державного примусу.

Вищезазначене вимагає чіткого окреслення кола інституцій, які входять до правоохоронних органів та законодавчого врегулювання компетенції і всебічної правової регламентації їхньої діяльності.

Як видно з аналізу сучасної юридичної літератури, діяльність правоохоронних органів ще не стала предметом цілісного і всебічного наукового дослідження. В наукових розробках розглядаються важливі і актуальні, проте лише окремі аспекти діяльності правоохоронних органів. Поряд з цим, слід зазначити, що дані наукові праці ще до кінця не позбулися ідеологічної заангажованості, яка була притаманна радянській юридичній науці.

Виходячи з потреб сьогодення, слід зазначити, що на сьогоднішній день є актуальним саме комплексне дослідження проблеми правоохоронних органів, яка в собі охоплювало, переосмислення вітчизняного та зарубіжного досвіду проведення реформ в системі правоохоронних органів. Крім того, розробка на науковому рівні даної проблеми також вимагає і зміни теоретико – концептуальних і методологічних підходів до її вирішення. Сучасним науковцям необхідно вийти за межі нормативного підходу до праворозуміння в бік актуалізації концепції природного права, що в свою чергу дозволило б створити потужну теоретико – методологічну базу в сфері проведення реформи правоохоронних органів в бік гуманізації та наближення їхньої діяльності до потреб громадян, ефективному захисті їхніх основних прав і свобод, рішучої і безкомпромісної протидії злочинності та корупції.

Слід зазначити, що перші значні кроки в цьому напрямку вже були зроблені. Так, за доручення президента України В. Ф. Януковича була підготовлена Концепція реформування органів внутрішніх справ України, в розробці якої прийняли активну участь і науковці Національної академії внутрішніх справ. Дана концепція знайшла своє схвалення у проведений в нашій академії міжнародній конференції за участю делегації Американської асоціації юристів, Дипломатичних місій в Україні та офіцерів зв'язку з іноземними країнами.

Особисто я переконаний, що як науково – педагогічні працівники Національної академії внутрішніх справ, так і її курсанти, слухачі та студенти роблять і будуть робити все, як для ефективного проведення правових реформ в Україні, так і для формування позитивного іміджу правоохоронних органів серед громадян України, всі об'єктивні можливості у нас з вами для цього є.

Від сьогоднішньої конференції очікую хороших виступів, цікавих, нестандартних думок, плідної праці.

ВІД УКРАЇНСЬКОГО ФОНДУ НАУКОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА ЮРИДИЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Олексійко Сергій Борисович, президент Українського фонду науково-економічного та юридичного співробітництва

Щиро радий нагоді, в черговий раз, зустрітися та поспілкуватися з відомими науковцями-правознавцями та студентами юристами в одному із престижних навчальних закладів України. Символічно, що наша конференція присвячена Дню юриста і проводиться в Національній академії внутрішніх справ, де по праву щорічно випускається найбільша кількість юристів.

Тема сьогоднішньої конференції надзвичайно важлива і своєчасна. Адже від ефективного і якісного вирішення питань реформування правової системи в нашій державі, саме сьогодні залежить майбутнє України.

В останні роки, в нашій державі, активно проводяться правові реформи в усіх сферах правоохоронної та правозахисної системи. А самі досвідчені